מסורת הש"ס

שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות ק.

עין משפט
נר מצוה

בתוכה ושמא תאמר כשם שפיה צר כך כולה צרה תלמוד לומר [י]העמיק הרחיב ושמא תאמר למלך לא הוכנה ת"ל גם היא למלך הוכן ושמא תאמר אין בה עצים ת"ל מדורתה אש ועצים הרבה ושמא תאמר זה הוא שכרה תלמוד לומר [2]ונחת שולחנך מלא דשן: חל יום הכיפורים להיות בשבת [וכו']: [א]אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן לא בבליים הם אלא אלכסנדריים הם ומתוך ששונאין את [א] בבליים קורין אותם על שם בבליים תניא נמי הכי ר' יוסי אומר לא בבליים הם אלא אלכסנדריים הם ומתוך ששונאין את [ב] בבליים קוראין אותן על שם בבליים אמר לו ר' יהודה [ג]תנוח דעתך שהנחת דעתי: **מתני'** [א]סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסול [ג] אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא [ב]סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר השבת פסולה ואין חייבין [ד] עליהן משום פיגול נותר וטמא [ג,ד]סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת [ד]פסולה כיצד [ד]יעשה יניחנה לשבת הבאה [ה]שאפילו היא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום: **גמ'** [ו]תנן התם אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן [ה] שחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד [ו] שבחברון והוא אומר הן ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח שחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה והורידו כהן גדול לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש כל [ז]המסיך [ח]את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים [ט]תני אבוה דר' אבין לא זו בלבד אלא אפילו עולת העוף שנמלקה בלילה ומנחה שנקמצה בלילה תצא לבית השריפה בשלמא עולת העוף משום דלא אפשר לאהדורה אלא מנחה אפשר דמהדר קומץ לדוכתיה וקמיץ ביממא הוא תני לה והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן מיתיבי [כ]כל הקרב [ל]ביום קדוש ביום [ז] בלילה קדוש בלילה בין ביום ובין בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה כל הקרב ביום קדוש ביום אין בלילה לא אינו קדוש ליקרב אבל [מ]קדוש ליפסל מותיב ר' זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו היא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום ואי סלקא דעתך כלי שרת מקדשין שלא בזמנן [נ](ליפסל) ליקדוש וליפסול אמר רבה מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב אבוה דר' אבין נמי מתניתא קאמר קסבר [ס]לילה אין מחוסר זמן הא ימים מחוסרין זמן [ח] סוף סוף

כי

למלך לא הוכנה. לתלמיד שפירש מן התורה לא הוכנה גיהנם שלא יהא נידון בה. מלך קרי לתלמיד חכם דכתיב (משלי ח) בי מלכים ימלוכו: **שמא תאמר זהו שכרה.** של תורה שמצלת מגיהנם אבל שכר אחר אין לה: **ומתוך ששונאין.** חכמי ארץ ישראל את הבבליים קורין את האלכסנדריים שעושין מנהג רעבתנות על שם בבליים: [טו] **אלכסנדריים.** של מצרים: (א) [ג]משפחת רבי יהודה מבבל היתה לפיכך שמח בדברי ר' יוסי: **מתני' פסול.** דמחוסר זמן הוא שלא היה על השלחן אלא ששה ימים והכא אי אפשר לתקן ולומר יניחנו עד שבת הבאה דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת קידשו שלחן ושוב אין יכול [י] להשהותן אלא עד שבת ראשונה [ב]דמיפסיל בלינה [יא] (הואיל [ג] ולחם [ב] בלא בזיכין): **משום פיגול.** אם הקטירן על מנת לאכול מן הלחם למחר אינו פיגול שלא קרב המתיר כמצותו: **ולא משום נותר.** שאין נותר חל על הלחם שהרי אין ראוי לאכילה: **וטמא.** האוכלו בטומאת הגוף אינו ענוש כדאמר בהקומץ [רבה] (לעיל דף כה:) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה וזה לא ניתר לטהורים מעולם דבזיכין הוו מתירין דידיה ולא קרבו כהלכתן: **לאחר שבת.** למחר: **יניחנו לשבת הבאה.** ויעמוד שבועיים על השולחן דכיון דלא נסדר בשבת אין שולחן מקדשו עד [יב] השבת הילכך לא מיפסל בלינה [יג] למוצאי שבת: **גמ' זמן השחיטה.** אם האיר היום לשחוט את התמיד: **ברקאי.** האיר היום כמו (תהלים עז) האירו ברקיו תבל: **מתתיא בן שמואל.** היה ממונה על כך כדאמר בשקלים (פ"ה ה"א) שהיה ממונה על הפייסות והיינו פייסות שמפייסין כשהאיר היום מי שוחט ומי זורק וכשהוא שואל אם הגיע זמן שחיטה אומר לאותו [יד] שעל הגג אמור אם האיר פני כל המזרח [טו] והוא אומר לו הן ובתלמוד ירושלמי(ם) נמצא שלפיכך היה אומר עד שבחברון ביום הכפורים כדי להזכיר ישיני חברון: **ולמה הוצרכו לכך.** לעלות לגג ולראות אם האיר היום: **ודימו.** סבורים היו: **והוציאו לבית השריפה.** שפסול היה לפי שנשחט בלילה דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם ביום בעי לזבוח: **והורידו כ"ג כו'.** מפרש בסדר יומא בפרק שלישי (דף כט.) היכא קאי: **מיסך רגליו.** גדולים שהלך לבית הכסא: **לא זו בלבד.** תמיד שנשחט בלילה יוצא לבית השריפה: **אלא אפילו עולת העוף ומנחה.** דלאו קרבן חשוב הוא דאין באין בציבור אם נעשו בלילה יצאו לבית השריפה: **מקדשין.** וזה שקמץ ונתן קומץ בכלי אע"ג דלילה לאו זמן קידוש [טז] הוא מקדש ליה כלי ושוב אי אפשר לערבו בשיריים ולחזור ולקמוץ שכבר נתקדש זה לשם קומץ: **כל הקרב ביום.** כגון שאר קרבנות: **קדוש ביום.** שאם נתנו בכלי שרת ביום כלי שרת מקדשו: **בלילה.** כגון [יז] מנחת נסכים: וקומץ קרב [יח] ביממא מביום צוותו (ויקרא ז): **ליפסל.** כגון בלינה [יט] ומחוסר כפורים וכגון הכא דתו לא אפשר לאהדורי ונפסל במחוסר זמן: **ליקדוש.** מאחד בשבת וכי מטי אידך חד בשבת ליפסל בלינה למוצאי אחד בשבת שהרי שהה יותר משמנה ימים: **ואבוה דרבי** [כ] (ע)**אבא נמי מתני' קאמר.** ולאו מדעתיה דנפשיה הילכך ליכא למימר בדותא היא ומבעיא לן לתרוצינהו: **קסבר.** תנא דר' אבין לילה אין מחוסר זמן דהלילה הולך אחר היום הילכך מקדש ליה [כא] כלי שרת לקומץ דזמנו הוא אלא שאין עבודת (פ)לילה כשירה: [**אבל ימים**] **מחוסר זמן.** דימים הוי מחוסר זמן הילכך לחם הנסדר באחד בשבת לא מקדש ליה לאיפסולי דאכתי כמה ימים יש עד זמנו:

כי

ששונאין את הבבליים. כדאשכחנא בפ"ק דיומא (דף ט:) דאמר א"ל ר"ש בן לקיש [ז] לרבי אלעזר אלהא דישראל סנינא לכו לפי שלא עלו בימי עזרא ומה שמזכירין אותם לגנאי על שאוכלין את השעירים חיים אע"ג דמלוה קעבדי שלא יבואו לידי נותר לפי שהרגילו עצמם כמו כן לאוכלם חיים אף בכל השנים למיחזי כרעבתנותא: **אמר להם הממונה.** ביומא (דף כח.) פירש בקונטרס דממונה הוא הסגן [ק] וקשה דאם כן הוה ליה למיחשביה בהדי דברים דחשיב בירושלמי דיומא שהסגן משמש אומר לו אישי כ"ג הגבה שמאלך הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו והניף הסגן בסודרים ואחז הסגן בימינו והעלהו לא היה מתמנה להיות כהן גדול עד שנעשה סגן אלא ממונה אחר היה ושמא היה ממונה על הפייסות דמיקרי ממונה סתם כדתנן פרק שני דיומא (דף כב.) אומר להם הצביעו [ר]: **מתתיא בן שמואל אומר (אם) האיר פני המזרח.** מתתיא בן שמואל היה ממונה על כך כדאמר בשקלים (דף ז:) מתתיא בן שמואל היה ממונה על הפייסות והיינו הפייסות שכשהאיר היום היו מפייסין מי שוחט מי זורק וכשהוא שואל אם הגיע זמן אומר לאותו שעולה על הגג אמור אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר לו הן ובתלמוד ירושלמי נמצא שלפיכך אומר לו ביום הכפורים עד שבחברון כדי להזכיר ישיני חברון [ש] כך פי' בקונטר' ומה שכתוב בספרים בפ' אמר להן הממונה (יומא דף כח:) מתתיא בן שמואל אומר ממונה על הפייסות אומר כו' ליתא אלא אומר ה"ר מאיר דה"ג מתתיא בן שמואל ממונה על הפייסות אומר שהוא עצמו ממונה על כך והתם מפרש מי אומר כן: **אלא אפי' עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמצה.** רבותא היא [כב] מהני אע"ג דלאו בכלל ביום זבחכם נינהו קמ"ל דנפקי מביום צוותו כדמפרש במגילה (דף כ:) ומשום קודם התמיד לא מיפסלא דהיינו למצוה בעלמא כדאמרי' בפ' התכלת (לעיל דף מט:) ומשום פסול לינה נמי לא דלאלתר שרפו אפי' קודם עמוד השחר ומיהו אי אפשר לומר כן דהא פריך ניהדר קומץ לדוכתיה ולקמציה ביממא ומשני כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ומיפסיל משום לינה אלמא לא מיפסיל קמיצה ואי אפשר לשרוף עד אחר עמוד השחר שיפסל בלינה ונקמצה לאו דוקא אלא אפילו לא נקמצה נמי כדתנן בפרק שני דמעילה (דף ט.): **בלילה.** פי' בקונטרס כגון מנחת נסכים ויש מפרשים הטבת נרות [כג] (ת) לא שייך על זה לשון קרב (א):

כמי

מו א מיי' פ"ה מהל' תמידין ומוספין הל' יג:
מז ב מיי' שם הל' יב ועיין כס"מ:
מח ג מיי' שם הל"ב:
מט ד מיי' שם הל"ט:
נ ה מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הל' ט:
נא ו ז מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הל' כא:

תורה אור השלם

1. כי ערוך מאתמול תפתה גם היא למלך הוכן העמיק הרחיב מדרתה אש ועצים הרבה נשמת יי כנחל גפרית בערה בה: ישעיהו ל לג
2. ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה ונחת שלחנך מלא דשן: איוב לו טז

רבינו גרשום

[illegible]

ראינו מסיך בלילה ואותה טבילה [א] שטבל אח"כ קודם עמוד השחר לא היה טבילה (הואיל ועשה עבודה פסולה לפי שראה כאילו עשאה לשום עבודה פסולה) לפיכך הצריכוהו טבילה אחרת: לא זו בלבד התמיד אם נשחט קודם היום אלא אפי' וכו': משום דלא אפשר להדורה. אחר שנמלקה ומתה הילכך תצא לבית השרפה: אלא מנחה אפשר וכו': כלי שרת מקדשין הקומץ אפילו שלא בזמנו בלילה הילכך תצא לשרפה: קרב בלילה כגון שמן למנורה: מאי דקא מותיב שפיר קא מותיב דאי ס"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנן [ליפסל] ליקדש האי לחם קודם השבת וליפסל דשלא [בזמנן] כמצותו הוא: הא דתני אבוהא דר' אבין ודאי מתניתא היא ומתרצתא היא דמתן קומץ בכלי שרת מקדשין שלא בזמנו ליפסל. (ואמאי) [ומשו"ה] מקדש ליפסל דלילה אין מחוסר זמן. דלילה מיומא חדא הוא אלא שהקריבה ביום דכתיב ביום צוותו אבל לענין איקדושי למיפסל ליליא נמי מקדש דלילה ויום חד הוא: ימים מחוסרין זמן. כלומר אותן ימים מאחר בשבת ועד שבת שהקריבו לחם הפנים שלא הגיעו כהלכתו ביום

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלכסנדריים של מצרים הס"ד ואח"כ מ"ה אמר לו ר' יהודה כו' משפחת: (ב) ד"ה פסול וכו' ולא הלחם בשבת אף בלא בזיכין:

שיטה מקובצת

[illegible]

מוסף רש"י

[illegible]

והבזיכין, יניחנה. שלא יקטיר הבזיכין ולא יסלק הלחם עד לשבת שניה הבאה ונמצא הלחם והבזיכין על השולחן י"ד ימים ושני ימי שבת. שאפילו הוא על השולחן ו' ימים שעד לשבת יותר מדינו אין בכך כלום (לעיל צ.). אמר להם הממונה. הוא הסגן. צאו וראו. על הגג, אם הגיע זמן השחיטה. שחיטת התמיד, כלומר אם האיר המזרח, שהשחיטה פסולה בלילה כדכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם. עלה לגג ברקאי. לשון ניצוץ כמו למען היה לה ברק (יחזקאל כא), האירו ברקים (תהלים עז). עד שהוא בחברון. ולמה הוצרכו לכך. לעלות לגג ולראות. עלה מאור הלבנה. למה תואר הלבנה סמוך לשחרית ודימו. שחטו והוציאוהו לבית השריפה. כשהכירו שנשחט בלילה (יומא כח.). המשך בעמוד הבא

א) פי' יומא (דף כט.) דמפרש בגמ' דהכך והורידו כ"ג וכו' לא קאי ארישא כלל ול"ע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones